שבעת ימים פרק ראשון יומא

ג.

מסורת הש"ס

(א) **לענין פז"ר קש"ב.** פיים לעצמו שאין פיים בפרי החג אלא המשמרות שכל המשמרות שונות ומשלשות בהן לפי משכון סדרן כמו ששנינו במסכת סוכה (דף הב:) אבל פר של שמיני בתחילה מפיסין עליו: **וזמן לעצמו.** לברך שהחיינו: **רגל לעצמו.** שאין שם חג הסוכות עליו: **קרבן לעצמו.** שאין קרבנו שוה לכל שאר ימות החג שכולם פרים מרובים ואילים שנים וי"ד כבשים וכאן פר אחד איל אחד ושבעה כבשים: **שיר לעצמו.** שאין שירו שוה לכל שאר שירות ימי החג כל שיר ימי החג מדבר מענין גזל מתנות עניים ואותן של חול המועד מפורש במס' סוכה (שם.) הומבה"י ושל שמיני עצרת אינו מענין אסיף ולא פירשו לנו איזהו שירו [1]: **ברכה לעצמו.** ברכה שהיו מברכין לתפלת חיי המלך כדמפורש בתוספ' דסוכה [פ"ד] על שם ביום השמיני שלא את העם ויברכו את המלך (מ"א ח): **משלומין דראשון הוא.** אלמא טעל דידיה הוא: **דנין פר אחד ואיל אחד.** עבודת מוסף יום הכפורים פר אחד ואיל אחד ועבודת שמיני למלואים פר אחד ואיל אחד דכתיב (ויקרא ט) קח לך עגל בן בקר לחטאת וגו': **איל אחד הוא.** שהיה קרבן ליבור ביום"כ הוא האמור כאן בתחרי מות [2] ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעולה הוא האמור בפינחס [3] למוספין: **הכא חד לחובת היום.** והוא דאחרי מות תוכת היום ואינו קרוי מוסף ולא כתיב התם מלבד עולת הבקר דכתיב בכל המוספין מלבד עולת הבקר דמשמע זה מוסיף על דבר יום ביומו: **לאפוקי עצרת דתרוייהו חובת היום נינהו.** לחובת שתי הלחם [4] כתיב (שם כג) והקרבתם על הלחם וגו' ואילים שנים וכחובת היום דמלואים איל אחד הוא דהוה: **דנין פר** [5] **אלו.** דמלואים משלו הוא דכתיב קח לך עגל וביום"כ נמי איכא פר ואיל משלו בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר וגו' [ויקרא טז] לאפוקי עצרת דלאו השנה לעיכוב ניעבה

פז"ר קש"ב. פירש"י רגל לעצמו שאין יושבין בסוכה קרבן לעצמו שאינו בסדר פרי החג ברכה בפני עצמו דאמרינן ביום שמיני חג העצרת הזה ובתוספתא[6] משמע שמברכין את המלך שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך והשתא לא הוי אלא ברכה כי הכיא דתניא בפרק לולב וערבה (סוכה דף מז.) כשם אז' ימי החג טעונין קרבן איר ברכה ולינה כך שמיני טעון קשב"ל ומסקינן מאי ברכה ברכת המזון ותפלה ואין לאוש בכך דממה נפשך למאי דבעי למפרש התם ברכה היינו זמן ע"כ לא הוי כי אלא דהכא דהא ברכה דהכא לא הוי זמן דזמן חשיב ליה הכא בתנאי נפשיה ור"ת מפרש ברכה בפני עצמו ברכת המזון ותפלה כי ההוא דהתם ורגל בפני עצמו מפרש לענין ליגה שטעון ליגה ליל מוצאי יו"ט האחרון וכל ז' ימי החג טעונין ליגה דגמרינן מפסח דכתיב ביה [דברים טז] ופנית בבקר והלכת לאהליך מי אמשר לומר והלכת לאהליך אלא בחומ"מ דביו"ט מייב בראיית פנים בעזרה ולא מיקשי ליגה כל ז' מי איכא דיש לומר דמי שלא הביא חגיגתו ביום ראשון והביא באחד משאר הימים צריך לון בלילה שלאחריו ות"ת מיפוק ליה דטעון ליגה משום שלמי שמחה דהוו כל ח' דתנן (שם דף מב:) ההלל והשמחה ח' ואפי' בשאר ימות השנה אם מביא קרבן טעון ליגה כדתניא בספרי ופנית בבקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונים ליגה פי' זבחים דומיא דפסח מנין לרבות עופות מנחות ועצים ת"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן בו ביום כגון ששלח שלמיו אתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דבפ"ק דחגיגה (דף ח.) תניא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרינן בפסחים פרק אלו דברים (דף עא.) דאפילו בכסות נקיה ויין ישן וכ"ש לא משכחת שמחה שמונה כשאל יום ראשון להיות בשבת שמחה ולינה אלא כדפירש בכסות משכחת לה דבעינן זביחה בשעת שמחה ולינה אלא כדפירש בכסות נקיה ויין ישן והכי אמר בירושלמי פרק קמא דברכות וטעונה ליגה כמה דברים אמורים בשאין עמה קרבן אבל יש עמה קרבן בלא כך טעון ליגה מחמת הקרבן ובפרק דם חטאת (זבחים לז.) משמע קלת דטעונה ליגה כל שבעת ימי הפסח שכולן חשובין כלילה אחד גבי הא דתנן ר' טרפון אומר אם בשל בו מתחלת הרגל יבשל בו בכל הרגל ואמר בגמ' (שם) מ"ט ת"ר ילחק ופנית בבקר וגו' הכתוב עשאן כולן בקר אחד ואע"ג דלא קיימא מסקנא הכי דפריך וכי אין נותר ברגל מ"מ לענין ליגה מסתבר דעשאן בקר אחד כפשטיה דקרא שאחר הרגל ישוב לביתו וניתא השתא דשמיני עצרת וביכורים דטעונין ליגה מתרבו מדכתב ופנית כל פינות שאתה פונה כדדרים בספרי (ז) ימי החג דמלריך להו היקשא בפ"ק דר"ה (דף ד:) מקיש חג הסוכות לחג המצות מה חג המצות טעון ליגה אף חג הסוכות טעון ליגה דאי משום דכתיב ופנית ה"א לילה אחד להכי אצטריך היקשא לכל ז' כחג המצות שכל הרגל משיב בקר אחד וניתא נמי הא דקאמר בפ' לולב וערבה (דף מז.) שכשם אז' ימי החג טעון קרבן ליגה מיהו קשה דא"כ מאי קאמר שמיני רגל בפני עצמו נמי הא דקאמר בפ' לולב וערבה (דף מז.) שכשם אז' ימי החג טעון ליגה בלי הפסקה ועוד מדקא מרבה בספרי אפי' עופות ומנחות כמו ליגה דרגלים א"כ משמע דרגלים נמי יום ג' ותו לא והתיא דפ' דם חטאת [7] לא קשה דמעיקרא ודאי ס"ד דלר' טרפון הכי הוא דטעון ליגה כל ז' דהכתוב עשאו בקר אחד ומסקנא לא קיימא הכי אלא כדפריסית ור"ת יסד במעיבר שלו שמיני קודש לליגה ושלשים יתרם כאשר אבנים יתרם ומיהו אינו דומה שלשים דאבילות לגמרי אלא עולה למשכון ז' ימים כדאמר בפרק בתרא דמועד קטן (דף כד:) יום אחד לפני החג וחג ושמיני שלו הרי כאן כ"ג: **שיר בפני עצמו. אלא** למ"ד שני אילים. לא נעי לשנויי דנין שני שעירים קרינן לליבור כגון יום"כ דאיכא שעיר הפנימי ושעיר המיצון ממלואים שקרבו בו שני שעירים לליבור שעיר מלואים ושעיר ראש חדש לאפוקי עצרת דשעיר אחד דהא עצרת נמי קרינן בו ב' שעירים דשעיר האמור בת"כ אין זה שעיר האמור בחומש הפקודים כדאמר בפ"ק דזבחים (דף ו:) שעירי עצרת למה הן באין וכו' וכן משמע בפ' התכלת (מנחות דף מה:):

אלא למ"ד שני אילים. תימה לי אפילו לדידיה נמי ליסני דנין פר אחד מפר אחד לאפוקי עצרת דג' פרים ניעבו חד לחובת היום בפרשת פינחס ול"ל כיון דחובת היום ואי משום דבעצרת קרבו שני פרים למוספ' הא במלואים נמי קרבו שני פרים למוספ' שהרי בו ביום הקרב מוסף דר"ח דשמיני למלואים אחד בגיסן הוה: **הוא** האמור בחומש הפקודים. הא דלא פליגי בדעצרת כדפליגי בכפורים בפרק התכלת (שם) מפרש טעמא דבעצרת על כרחך האמור בחומש הפקודים וטעמא דרבי דהכא מפרש לקמן בפרק בא לו (דף ע:): **אלא** למ"ד בשל ליבור מ"מ הוא קרבן שלו ומתכפר בו מעון העגל כדאיתא בת"כ כדכתיב ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ועשה את קרבן העם וכפר בעדם ואם כן לימא דנין פר חטאת שלו שהוא מתכפר בו מפר חטאת שלו שהוא מתכפר בו ודנין איל שלו שהוא קומץ עליו מאיל שלו שהוא קומץ עליו כדאמר בפרק שני דמסכת בילה (דף כ.) ויקרב את העולה ויעשה כמשפט לימד על עולת חובה שטעונה סמיכה כמשפט עולת נדבה י"ל דאין הכי נמי דהוה מצי לשנויי הכי אלא האמת מתרץ לו דכולי עלמא מודו הכא דמשלו הוא מביא כדקא מפרש ואזיל:

לאפוקי

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"י מהל' תמידין ומוסרין הלכה יג]:
ב מיי' פ"א מהלכות חגיגה [הל"ד] הלכה ז סמג עשין רכט:

תוס' ישנים (המשך)

הוי ברכת המלך: שיר. פירש בקונטרס דלא מתפרש שירו ותוספה בפירושו וכן פי' תלמידי רש"י בר"ה (דף ד:) דבמסכת סופרים (פ"יח הל' כ) יש דפייטו למגלת על השמיעית אבל נראה לרבי' הזקן דלענין מזמורים של בית הכנסת אמר התם: דנין פר אחד ואיל אחד דמוסף יו"כ מפר אחד ואיל אחד דמלואים. ופירש בקונטרס דפייטו ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה דרש שמיני וקשה לפירושו דהא מדפרין בסמוך אמ"ד אילים שנים כנגד מוסף דמשל צבור הוי אילו ואילו נזונו משל מלואים שהיה של יחיד ושוד דשל יו"כ שנתם עולה למוסף ובל מלואים פר לחטאת ואיל לעולה ומפרש דכיון שמוחל דהשתא דלא מצוי ואיל לצבור דמלואים דפיוס לשמיני שנתיהם שוים לשלמים כמו של יו"כ שנתיהן שוין עולות וקשה לר"ת דלא מתמטיט בשום מקום שיקרא הש"ס לעגל ושור פר אחד ופי' ר"ת דילוף מפר ואיל הכתוב כיולדה אלא וזה הדבר אשר תעשה להם לקח פר אחד בן בקר ואילים שנים תמימים וספר ואילו אחד שוין הן לחטאות כמו של יו"כ שנתיהן שוין עולות ואיל אחד לא קחשיב מפני שהיה עולה כללא חשיב נמי בתמוך בשני אילים לצבור דחד למוספין וחד לחובת היום ובהיות ענינה כתיב מאשר לאהרן וגו' ומאשר לבניו היה משלהם ולבן סיבר בסמוך משלו הם ופריך הניחא למ"ד קח לך משלך מ"כ נם מאשר לאהרן ומאשר לבניו משלהם אלא למ"ד משל צבור מ"כ ערך לאהרן היה משל צבור כי' חבל בשתא סיבר דאותו פר ושני האילים היו משל צבור: חד לחובת היום. דלא כתיב אלמד כדפירש בקונטרס ועוד אומר כרי' הזקן דמקמן מיבה דעולת מוסף בלה היא אחר הפרקליט לדורון כדאמרינן מזבחים (דף פט.) שהוא דורון אחר ריצוי שעיר של מוסף שהוא חטאת ואיל דחובה בא לדורון ולריצוי ואילו של אהרן לכפרה אחרת בא:

תורה אור השלם

1. וְאָמַר אֶל אַהֲרֹן קַח לְךָ עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהַקְרֵב לִפְנֵי יי:
ויקרא ט ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לענין וד"ה זמן וד"ה קרבן וד"ה שיר וד"ה ברכה הכל דבור אחד: (ב) שם ד"ה לאפוקי עצרת כי לחובת שתי הלחם דכתיב כו': (ג) שם ד"ה דנין פר ואיל שלו. למלואים דמשלו הוא:

מוסף רש"י

פז"ר קש"ב. ראה מוסף רש"י ר"ה ד ב. מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג. אלא הכיל מגיגתו ביום הראשון של חג (חגיגה ט:). ויו"ט האחרון של חג. חונג שמיני עצרת ואע"ג דרגל בפני עצמו הוא הוי תשלומין לראשון (שם). איל אחד הוא האמור כאן. בתורת כהנים ואיל אחד לעולה (לקמן מ:).

תוס' ישנים

פז"ר קש"ב

רגל. פירש בקונטרס שאומר חג שמיני עצרת הזה ובזיני מס פירש שטעון ליגה וד"ח פי' שנוחה נזרת שלשים כדאמרינן בתועד קטן (דף יט.) ור"ת יסדם שניהם בתעבריב שפייט קודם לליגה ושלשים יתרם כאשר אבנים יתרם יום הח' וקשה לי למלוכי דליתשיב כל חד בתחריב עם פז"ר קש"ב. ונראה פ"ה בדרש המלך כדאמרי' בתוספתא (דסוכה פ"ד) ואין לדחות דויברכו את המלך הייט מלכו של עולם דכמו"ק (דף ט.) דרש ליה בהדיא גבי שלמה וד"ת מפרש דהייט ברכת המזון ותפלה שאותן בהן יום ש"ע והבית ראיה מדאמרינן פ' לולב וערבה (סוכה מז.) כשם שבשבת ימי החג טעונה שיר קרבן ברכה ליגה כך ש"ע זכי' יפרוך מאי לאו זמן לא ברכת המזון ותפלה מיהו אומר רבינו הזקן דאין בו ראיה דיל' בשביה רוצה לומר מתפלה דברכה הייט זמן ע"כ לא הייל כי ההיא (דהכא) שהרי (שבר) הזכיר כאן הזמן ומה בכן נמי לי ברכה דהכא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com